



Gemeente
Geertruidenberg



Begroting 2018





Inhoud

Inleiding	3
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid	6
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme	11
Programma 3 Sportvoorzieningen	16
Programma 4 Onderwijs	20
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen	24
Programma 6 Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur	30
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering	34
Overzicht algemene dekkingsmiddelen inclusief onvoorzien en vennootschapsbelasting	39
Overzicht overhead	44

Inleiding



De uitvoering van “Uitnodiging voor de Toekomst” begint aan het slo-takkoord. In 2014 presenteerde de coalitie de coalitieovereenkomst voor de periode 2014-2018. In die overeenkomst stonden hoge ambities, waarvoor op dat moment nog gezocht moest worden naar financiële dekking. Nagenoeg alle ambities zijn gerealiseerd en waar ze dat nog niet zijn, staan ze klaar voor uitvoering of zijn er financiële middelen gereserveerd voor toekomstige uitvoering.

De herinrichting van het centrum van Raamsdonksveer komt ten uitvoer: het Gangboord, de werkzaamheden op en rond de Keizersdijk en de Haven. Het centrumplan Markt Geertruidenberg wordt afgerond.

De uitvoering van de drie decentralisaties in het sociaal domein verloopt goed en binnen de financiële kaders. Iedereen die dat nodig heeft, krijgt passende zorg. De kanteling van transitie naar

transformatie krijgt vorm en wordt goed en zorgvuldig ingebed. Doelmatige reservering van middelen en een strakke sturing op proces in combinatie met investeren en waar mogelijk innovatie is hierbij de insteek.

We verlagen zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing vanaf 2018. Door respectievelijk lagere kosten (afval) en implementatie van het nieuwe VGRP+ (riolering), houden we de lasten en baten in evenwicht. We houden daarbij rekening met het vastgestelde ambitieniveau en er is ruimte voor (gedeeltelijke) extra investeringen, maar belasten de inwoner niet meer dan noodzakelijk.

Financieel staan we er goed voor. We hebben onze begroting goed op orde, de reserves en voorzieningen zijn van voldoende omvang en het weerstandsvermogen is te kwalificeren als prima. We zijn echter ook behoedzaam en voeren zaken alleen uit als hiervoor de middelen toereikend zijn. Dit zonder afbreuk te doen aan onze ambities en zo de uitgezette koers te blijven varen. Bijstellen waar dat moet en kan, op volle kracht vooruit waar mogelijk.

Uitgangspunten

Deze Begroting is in vorm en opzet in lijn met de gewijzigde opzet van vorig jaar. Bij een transparante bestuurscultuur hoort eenduidigheid en leesbaarheid van onze voorstellen. Deze Begroting is kort en bondig. In de bijlagen vindt u de paragrafen en overige begrotingsonderdelen. Dit alles volgens de vernieuwde voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Programmagewijs op hoofdlijnen

In deze Begroting gaan we uit van de zeven programma's:

1. Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid
2. Economie, Recreatie en Toerisme
3. Sportvoorzieningen
4. Onderwijs
5. Mens, Zorg en Inkomen
6. Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur
7. Dienstverlening en Bedrijfsvoering.

Naast deze programma's treft u de volgende overzichten aan:

- Overzicht algemene dekkingsmiddelen
- Overzicht overhead

In lijn met de coalitieovereenkomst zoomen we per programma in op de speerpunten en schetsen nieuwe ontwikkelingen. Hierbij kan het om nieuw beleid gaan, maar ook om de gevolgen van nieuwe wet- en regelgeving. Kort gaan we in op de effecten van vastgesteld beleid. Daarnaast geven we de financiële gevolgen van bestaand en nieuw beleid aan. Wij hebben per programma een onderscheid gemaakt tussen incidentele (I) en structurele (S) ontwikkelingen.

In veel gevallen zijn we afhankelijk van ontwikkelingen waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Het Rijk kan bovendien met wetten of wetswijzigingen komen die invloed uitoefenen op de taken en de financiën van de gemeente. Deze zaken benoemen we, per programma, in de risicoparagraaf. Ook zaken die nu nog niet te kwantificeren zijn, maar wel in beeld moeten komen, worden hierin benoemd. Denk hierbij aan de grote onzekerheden als de ondermijnende criminaliteit, etc.

De financiële paragraaf ten slotte zoomt in op de uitgangspunten, schetst de startpositie en de ontwikkelingen en wijzigingen in deze begroting. Het is dit jaar niet mogelijk gebleken de uitkomsten van de septembercirculaire in de Begroting te verwerken. De gevolgen van deze circulaire zullen in een separaat raadsvoorstel aan u in beeld worden gebracht.

Visie Gkracht2025

In Gkracht2025 zijn, op basis van externe bronnen, de inbreng van onze inwoners, de frisdenkers en onze eigen beelden, bouwstenen voor onze toekomst geformuleerd.

Deze bouwstenen zijn:

1. Kracht van kleinschaligheid
2. Ontwikkelingen van voorzieningen
3. Gezondheid
4. Infrastructuur en bereikbaarheid
5. Toekomstbeeld van de energiecentrale
6. Toeristische ontwikkeling
7. Kracht van water
8. Ontwikkeling van positie en uitstraling

Door de gehele begroting vindt u de uitwerking van deze bouwstenen terug. De uitwerking wordt in het **rood** aangegeven. Zo loopt Gkracht2025 als een rode draad door onze begroting.

De komende maanden willen we gebruiken om, aan de hand van een ambtelijk op te stellen SWOT-analyse en mogelijke opties voor de toekomst van bestuur en organisatie, gekoppeld aan de criteria die het Rijk en de provincie hanteren bij de beoordeling van herindelingsvoorstellen, te komen tot een bestuurlijk gedragen voorstel. Dit alles in het licht van de opgave “vernieuwing lokale democratie”. Alle mogelijke opties voor de toekomst van bestuur en organisatie kunnen daarbij de revue passeren; van uitersten tot alles wat daartussenin ligt.

Uiteraard voeren wij bovengenoemde tussenstap interactief uit in samenspraak met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke

instellingen. We denken daarbij met name aan het inzetten van online inspraak om deze groepen te betrekken bij ons governance traject.

Proces Begroting

Het college presenteert een sluitende Begroting en legt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor. Met deze begroting slagen wij erin om onze financiën gezond te houden, zowel qua structurele- als qua incidentele middelen.

Samenvatting

De begroting is structureel sluitend (2018-2021). In onderstaande tabel is op hoofdlijnen weergegeven hoe de begroting financieel is vertaald. Voor de detailuitwerking verwijzen wij u naar de bijlage financiële mutaties ten opzichte van Begroting 2017.

Samenvatting	2018	2019	2020	2021
Structureel				
I. Kadernota 2018	-181.000	-77.000	22.000	16.000
II. Tussenrapportage 2017	10.000	12.000	12.000	12.000
III. Begroting 2018	196.000	189.000	174.000	272.000
Eindsaldi structureel	25.000	124.000	208.000	300.000
Incidenteel				
I. Kadernota 2018	-367.000	-97.000		
- dekking uit Alg. Vrije Reserve	367.000	97.000		
	0	0	0	0
II. Tussenrapportage 2017	0	0	0	0
III. Begroting 2017	483.000	600.000	600.000	600.000
	483.000	600.000	600.000	600.000
- storting in Alg. Vrije Reserve	-483.000	-600.000	-600.000	-600.000
Eindsaldi incidenteel	0	0	0	0

Programma 1

Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid

De missie

Van buiten naar binnen, taakvolwassen en integraal werken, waarbij we de samenhang en de betrokkenheid van de inwoners bij de directe leefomgeving in de wijken vergroten. We zijn zuinig op ons milieu en gaan duurzaamheid actief promoten.

Speerpunten coalitieovereenkomst 2014-2018

- We streven naar een sociaal en fysiek veilig Geertruidenberg voor inwoners en ondernemers. We zetten in op het verbeteren van de veiligheid, het veiligheidsgevoel, de integrale aanpak van criminaliteit en het beperken van overlast.
- We geven twee wijken een kwaliteitsimpuls en verbeteren de beeldkwaliteit van het groenonderhoud.
- We bouwen naar behoefte, handhaven de starterslening en ondersteunen initiatieven van gezamenlijke starters.
- Actief gaan we op weg naar een duurzame gemeente. We leggen op de gemeentelijke gebouwen zonnepanelen.

Nieuw en bestaand beleid

Nieuw beleid

Integrale veiligheid

We werken sinds oktober 2016 intensief samen rondom crisisbeheersing in het district de Baronie. Zo zorgen we gezamenlijk voor bezetting van de functies in de crisisorganisatie. Samen met de gemeente Drimmelen vormen wij een cluster binnen het district en vervullen we in geval van crisis de bezetting van de lokale functies in beide gemeenten.

Wegen en infrastructurele werken

In de Wingerdstraat, Laurierstraat, Klimopstraat en een klein deel van de Vijfhoevenlaan voeren we in 2019 rioleringswerkzaamheden uit. Deze werkzaamheden combineren we met een kleinschalige herinrichting en bereiden we in 2018 integraal voor. Herinrichtingen kunnen we niet vanuit de voorziening riolering betalen. Hiervoor vragen we een bedrag van € 96.000.

Verkeer

Mobiliteitsplan

Ons mobiliteitsplan dateert uit 2011 en is feitelijk toe aan actualisatie. Met de Omgevingswet in aantocht achten wij het verstandig de actualisatie van het mobiliteitsplan aan de implementatie van de Omgevingswet te koppelen.

Ontwikkelingen A27

In het project rond de verbreding van de A27 wordt in 2018 het Tracébesluit vastgesteld. Wij volgen dit proces nauwgezet en proberen op basis van eerdere besluitvorming door de gemeenteraad onze belangen in de aanloop naar het Tracébesluit veilig te stellen. Ook zetten wij ons, samen met de gemeente Waalwijk, in voor de verdere uitwerking van het Hooipolderplus-plan. Hiervoor stellen we voor de jaren 2018 en 2019 € 20.000 beschikbaar voor het doen van onderzoeken, het laten uitvoeren van eventuele contra-expertises en de vormgeving van het Hooipolderplus-plan.

Groenvoorziening

Wij gaan aan de slag om de **biodiversiteit in het buitengebied te vergroten**. Hierbij betrekken we lokale natuurverenigingen.

De diversiteit aan exoten groeit binnen onze gemeente (waaronder de Japanse duizendknoop) en dit levert ongewenste overlast op. Om deze exoten te bestrijden (en dus verdere verspreiding te voorkomen) is een intensieve aanpak noodzakelijk. Wij stellen voor in 2018, 2019, 2020 en 2021 jaarlijks een bedrag van €10.000 beschikbaar te stellen.

Omgevingswet

In 2017 zijn we gestart met een implementatieplan voor de omgevingswet. In 2018 voeren we het implementatieplan verder uit. Op basis van het politiek-bestuurlijke ambitieniveau maken we keuzes en stellen we in 2018 het omgevingsplan op. De verwachting is dat in de loop van 2017 de landelijke kaders en plannings bekend zijn. Ook 2018 hebben we nodig om meer zicht te krijgen op de (financiële) consequenties van te maken keuzes, zodat de financiële gevolgen beter in beeld zijn bij de Kadernota 2019. Om de Omgevingswet goed te implementeren gaan we in 2018 uit van een incidenteel benodigd bedrag van € 120.000. Daarnaast investeren wij voor € 30.000 in aanpassingen van onze systemen.

Ruimtelijke Ontwikkelingen

De dijkversterking aan de Amertak en Donge staat op het programma voor de periode 2017-2021. De uitvoering van de werkzaamheden door het waterschap Brabantse Delta geeft de gemeente de gelegenheid om gelijktijdig in te zetten op **Natuurpark Slikpolder**. We houden echter wel een kritische vinger aan de pols in het vervolgtraject daar de gemeente een andere keuze heeft gemaakt dan het waterschap voor de variant van dijkversterkingsopgave rondom de Slikpolder. **In 2018 krijgt de visie plassegebied vorm om de zandput en put van Caron beter te gebruiken, waarin natuur en dagrecreatie samenkomen. Uitvoering volgt na vaststelling van deze visie.**

Volkshuisvesting

In de woonvisie 2017 zijn twee nieuwe beleidsontwikkelingen opgenomen, te weten de blijverslening en de duurzaamheidslening. De uitvoering verloopt budgetneutraal.

Wet Algemene Bepaling Omgevingsrecht (WABO)

De inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging voor Bouwen heeft vertraging opgelopen en is nu gepland voor 2018. Met deze wet vervalt de preventieve toets op bouwtechnische voorschriften en het toezicht van Bouw & Woningtoezicht. We dragen de taken en verantwoordelijkheden over aan de private markt. Het jaar 2018 beschouwen we als een overgangsjaar.

Het uitvoeringsprogramma behorend bij het in 2017 vastgestelde VTH beleidsplan gaan we implementeren

Bestaand beleid

Integrale veiligheid

Jaarlijks stelt het college een jaaruitvoeringsprogramma integrale veiligheid (JUP IV) vast. Het kader voor dit programma is het Integrale Veiligheidsbeleid dat door de raad is vastgesteld voor de periode 2013-2016 en tot en met 2018 is verlengd. De prioriteiten uit dit beleid zijn:

1. Woninginbraken;
 2. Geweldsmisdrijven;
 3. Alcoholgebruik onder jongeren;
 4. Aanpak georganiseerde criminaliteit;
 5. Het aanpassen van het BIBOB-beleid na de wetswijziging.
- Het JUP IV zal ter informatie aan de raad worden aangeboden.

Wijkbudget

In 2016 en 2017 hebben we een pilot gedraaid met Wijkbudgetten. Inwoners konden op basis van een initiatief een aanvraag voor een budget indienen. In de eerste maanden van 2018 voeren wij een eva-

luatie uit. Vooruitlopend op deze indevaluatie nemen wij voor 2018 een incidenteel bedrag op van € 54.000, zodat ook volgend jaar uitvoering kan worden gegeven aan het toekennen van initiatieven.

Wegen en infrastructurele werken

Wij hebben diverse voertuigen en aanhangers in eigendom om de werkzaamheden uit te voeren. Een deel van het materieel is aan vervanging toe. We zetten vanuit duurzaamheid in op de aanschaf van elektrische voertuigen, waar de functionaliteit dit ook toelaat. De totale vervangingskosten bedragen € 356.000.

In samenwerking met de gemeente Drimmelen realiseren we in 2018 **een glasvezelverbinding in de buitengebieden**. In dit proces nemen we de wensen en mogelijkheden vanuit de gemeente mee voor het mogelijk aanleggen van extra glasvezel ten behoeve van onder andere: zorginstellingen, gemeentelijke gebouwen, sportaccommodaties, toerisme, horeca en de openbare veiligheid.

We heffen precariobelasting aan bedrijven over het netwerk van kabels en leidingen die zij onder, op of boven de gemeentegrond exploiteren.

In 2014 heeft er een verschuiving van de waterschapslasten plaatsgevonden van agrarische bestemming naar wegen. Hierdoor stijgen de gemeentelijke kosten met € 22.000.

Groenvoorziening

Voor het uitvoeren van een duurzame omvorming van het bomenbestand, zoals vastgesteld in het bomenbeleidsplan, nemen we een structureel budget op van € 10.000. Daarnaast kunnen particulieren aanspraak maken op vergoeding voor onderhoud van monumentale bomen. Hiervoor storten we jaarlijks € 5.000 in onze bomenvoorziening.

Milieu

De pilots die we in 2017 hebben gehouden voor afvalinzameling, evalueren we begin 2018. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor het nieuwe afvalbeleid. Vanwege lagere verbrandingskosten verlagen we vooruitlopend daarop de afvalstoffenheffing met € 100.000 vanaf 2018. Dit betekent lagere tarieven vanaf 2018. De exploitatie en de stand van de voorziening bieden die ruimte. Daarnaast houden we ook ruimte om (gedeeltelijk) eventuele toekomstige investeringen te doen (zie ook verderop in dit programma).

In 2017 is ons duurzaamheidsprogramma vastgesteld. Voor de uitvoering van diverse projecten stellen wij voor € 40.000,- beschikbaar te stellen.

Hierbij moet worden gedacht aan:

- (Her)kenbaarheid van duurzame initiatieven vergroten
- Zonnepanelen (postcoderoosproject, gemeente)
- Biodiversiteit vergroten (bijenlinten, bermen inzaaien etc)
- Duurzaamheidslening € 200.000 (voortkomend uit de woonvisie).



Rioolheffing

Vanaf 2018 verlagen we de rioolheffing met € 200.000. Dit betekent lagere tarieven vanaf 2018. De exploitatie vanuit het nieuwe VGRP+ en de stand van de voorziening bieden die ruimte. We blijven dezelfde ambitie hanteren met de daarbij behorende projecten en uitgaven, maar belasten de inwoner niet meer dan noodzakelijk.

Ruimtelijke Ontwikkelingen

Met de **verplaatsing van de bibliotheekvoorziening naar de Keizersdijk** komt de geplande herontwikkeling van de Brahmsstraat in beeld. Deze locatie biedt planologisch ruimte voor de ontwikkeling van zeven vrijstaande woningen, maar beperkt zich vanwege het behoud van de gymzaal tot vijf kavels.

Verbonden partijen

In dit programma zijn de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regelingen opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling Regio West Brabant
- Gemeenschappelijke regeling van de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant
- Gemeenschappelijke regeling nazorg gesloten stortplaatsen

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf Verbonden partijen in deel 2 van de begroting

Risico's

Opvang zwerfdieren

Het opvangen van zwerfdieren is een wettelijke taak. Wij voeren deze taak uit via het Dierenasiel Breda. Het Dierenasiel Breda heeft te maken met financiële tegenvallers. Om zwerfdieren te kunnen blijven opvangen, bestaat de mogelijkheid dat aangesloten gemeenten de jaarlijkse bijdrage moeten verhogen.

Taakstelling efficiencyvoordeel wijkgericht werken

Het werken in wijkteams gaat per 1 oktober 2017 operationeel worden. De taakstelling is ingevuld door het niet invullen van 1fte vacaturruimte in combinatie met een bezuiniging op de post onderhoud groen. De evaluatie van het werken met wijkteams wordt opgesteld in het 4e kwartaal van 2018.

Wegen en infrastructurele werken

De reguliere uitrol van glasvezel in de buitengebieden wordt waar mogelijk kostenneutraal uitgevoerd, conform de huidige regelgeving. De financiële consequenties zijn afhankelijk van de nog te maken keuzes in de wensen en mogelijkheden bij dit proces.

Met betrekking tot de heffing van precario kan tegen de opgelegde aanslagen een fiscale procedure in gang gezet worden.

Groenvoorziening

De aantallen uitheemse beplanting nemen toe en beslaan een steeds groter deel van onze gemeente. Door deze niet of op een onjuiste manier te bestrijden groeit het gebied waarbinnen deze voorkomen en is er een groter risico op schade aan wegen, riolering en bebouwing.

Milieu

De evaluatie van het afvalbeleid kan ertoe leiden dat er meer investeringen moeten worden gedaan in ondergrondse voorzieningen. Deze investeringen moeten betaald worden uit de afvalstoffenheffing.

Handhaving

Brabantbreed zetten gemeenten in op handhaving. Zo kan de inzet van de boa's leiden tot meerwerk binnen het onderdeel handhaving. Ook de aanpak van ondermijnende criminaliteit is een aandachtspunt. Hiervoor is mogelijk extra capaciteit op handhaving noodzakelijk.

Verkeer

De variantenstudie voor het Hooipolderplus-plan en Dombosch II kan leiden tot de conclusie 'niet-inpasbaarheid', 'ontbreken van draagvlak' en 'verhoging van de kosten'. De gemeente krijgt voor de variantenstudie Hooipolderplus-plan een bijdrage van de provincie Noord-Brabant. Afhankelijk van de te maken keuzes kan sprake zijn van een noodzaak tot extra ambtelijke ondersteuning voor de reguliere werkzaamheden op het gebied van verkeer.

Ruimtelijke Ontwikkelingen

Met de verbreding van de A27 is verplaatsen van de locatie van de scouting noodzakelijk. Op dit moment is er nog geen zicht op de financiële consequenties.

Bouwgrondexploitatie

In 2017 is voor de Rivierkade een locatieconcept vastgesteld. Marktpartijen worden uitgenodigd deel te nemen in deze ontwikkeling. Afhankelijk van de haalbaarheid van de plannen, wordt ingeschat wat de financiële effecten zijn.

Door de verkoop, en daarmee behoud, van sporthal de Veste blijft alleen de uitbreiding van de bestaande supermarkt als (nieuwe) ontwikkeling overeind voor het Schonckplein in Geertruidenberg.

Voor de ontwikkeling van de Brahmsstraat waren voor 2017 uitgaven en inkomsten begroot. Gezien de gewijzigde Ausgangssituatie (behoud gymzaal in de directe omgeving) en invoering van de VPB

is bijstelling van de geraamde bedragen nodig. Daarnaast wordt overwogen de ontwikkeling over te hevelen naar het onderdeel grondexploitaties.

Begraafplaatsen

De visie over de begraafplaatsen wordt in 2017 vastgesteld. Keuzes hierin kunnen financieel effect hebben. Deze zijn nog niet verwerkt in deze begroting.

Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	186,5	145	145	145	145	145	Aantal per 10.000 jongeren (12 t/m 17 jaar)
7.	1. Veiligheid	Harde kern jongeren	0	0	0	0	0	0	Aantal per 1.000 inwoners (12 t/m 24 jaar)
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	Aantal per 1.000 inwoners
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	3,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	Aantal per 1.000 inwoners
10.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	2,1	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	Aantal per 1.000 inwoners
11.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	9,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	Aantal per 1.000 inwoners
12.	2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	1%	7%	1%	1%	1%	1%	Aantal per 1.000 inwoners
13.	2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	5%	7%	5%	5%	5%	5%	%
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	230		150			100	Kg/inwoner
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	32% (2015)						%

Financiële mutaties programma 1

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S	36.918	39.724	55.481	61.138
Saldo Kadernota 2018	I	193.957	20.000	0	0
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Pilot BBSC ontwikkelingen Riethorst, Molenerf en Brahmstraat	I	-625.000			
Mutaties Begroting 2018					
Pilot BBSC Ontwikkelingen Burgemeester Moonshof Raamsdonk	i	102.000			
Wijziging grondslagen berekening waterschapslasten	S	22.000	22.000	22.000	22.000
Uitvoering projecten duurzaamheid	I	40.000			
Bestrijding Japanse duizendknoop	S	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal uitgaven		-220.125	91.724	87.481	93.138
totaal uitgaven incidenteel	I	-289.043	20.000	0	0
totaal uitgaven structureel	S	68.918	71.724	87.481	93.138
Inkomsten					
Saldo Kadernota 2018	S				
Saldo Kadernota 2018	I	pm	pm	pm	pm
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Pilot BBSC ontwikkelingen Riethorst, Molenerf en Brahmstraat mutatie reserve	I	-625.000			
Vervallen regionale transportkostenpooling	S	-37.000	-37.000	-37.000	-37.000
Verhoging tarieven reinigingsrechten	S	37.000	37.000	37.000	37.000
Mutaties Begroting 2018					
Het heffen van precario op kabels en leidingen	I	600.000	600.000	600.000	600.000
Pilot BBSC Ontwikkelingen Burgemeester Moonshof bijdrage reserve	I	102.000			
Totaal inkomsten		77.000	600.000	600.000	600.000
totaal inkomsten incidenteel	I	77.000	600.000	600.000	600.000
totaal inkomsten structureel	S	0	0	0	0



Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	21.046.396	13.461.641	15.021.715	12.773.815	12.694.425
Baten	13.815.646	7.275.556	8.581.399	6.372.206	6.312.806
Saldo	7.230.750	6.186.085	6.440.316	6.401.609	6.381.619

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	361.126	889.750	10.374	4.311	4.311
Baten	1.750.037	992.968	214.238	176.237	176.237
Saldo	-1.388.911	-103.218	-203.864	-171.926	-171.926

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	21.407.522	14.351.391	15.032.089	12.778.126	12.698.736
Baten	15.565.683	8.268.524	8.795.637	6.548.443	6.489.043
Saldo	5.841.839	6.082.867	6.236.452	6.229.683	6.209.693



waarbij de lokale historische verenigingen betrokken worden.

De provincie stelt de helft van het benodigde bedrag beschikbaar. Daarnaast wordt een bedrag per gemeente en waterschap gevraagd. Hiervoor is een bedrag van € 15.000 opgenomen.

Indexering budgetsubsidies

De budgetsubsidies zijn al jaren niet geïndexeerd, terwijl de kosten wel zijn gestegen. Inmiddels gaat het om aanzienlijke bedragen. Organisaties hebben aangegeven niet langer aan de afspraken te kunnen voldoen, wanneer er geen indexatie wordt doorgevoerd. In programma 2 gaat het om de subsidies aan VVV/STRG en museum de Roos. Er wordt uitgegaan van een compensatie in de vorm van een hogere bijdrage van het Rijk (Algemene Uitkering).

Bestaand beleid

Dongeoevers

De locatieconcepten voor de locaties Rivierkade, Haven Raamsdonksveer, Achter de Hoeven en de Slikpolder vormen in 2018 de basis voor de werving van investeerders, ontwikkelpartners en exploitanten, voor de aanpassing van bestemmingsplannen en voor de uitwerking van plannen in ontwerpen en exploitatie- / beheerplan-

nen. Door de vier genoemde onderscheidend (in specifiek recreatief aanbod gebaseerd op leefstijl) te ontwikkelen **zorgen we voor een complementair recreatief aanbod waarmee Geertruidenberg als Vestingstad aan de Biesbosch op de kaart wordt gezet.**

Gestreefd wordt naar een overkoepelende exploitatieopzet, waar alle vier ontwikkellocaties in worden opgenomen. Hiermee wordt inzicht verkregen in de kosten en baten van de verschillende ontwikkelingen en komen mogelijk ook kansen voor verevening (van kosten en baten) tussen de verschillende ontwikkelingen in beeld.

Omdat voor **Natuurpark Slikpolder** ingezet wordt op het verhogen van natuurwaarden (**Stapsteen in ecologische verbindingzone**) zoeken we naar subsidiemogelijkheden, bijvoorbeeld vanuit het Groen Ontwikkelfonds.

Verbonden partijen

In dit programma is de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regeling opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling Regio West Brabant - Rewin

Informatie over deze regeling kunt u vinden in de paragraaf Verbonden partijen in deel twee van de begroting

Risico's

AMER gebied

De toekomst van de Amercentrale lijkt eindig. Het gebied heeft op economisch en toeristisch gebied veel potentie. We moeten nu acteren en de regierol oppakken. Het gebied biedt kansen voor Geertruidenberg op het gebied van wonen, werken en recreëren. Omdat dit een kans betreft, zien wij dit als een "positief risico". Grenzend aan dit gebied vindt tevens een dijkversterking plaats, die de komende jaren tot uitvoering komt (zie programma 1).

Evenementennota

Eventuele financiële consequenties uit de in 2017 vastgestelde evenementennota zijn op dit moment niet te voorzien.

Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
14.	3. Economie	Funcziemenging	54	54	54	54	54	54	%
15.	3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product		44,4	44,4	44,4	44,4	44,4	Verhouding tussen verwacht en gemeten product
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	125,7	125,7	125,7	125,7	125,7	125,7	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar

Financiële mutaties programma 2

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2017	2018	2019	2020
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S				
Saldo Kadernota 2018	I	55.000	55.000		
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Mutaties Begroting 2018					
Hogere bijdrage Gr RWB en Rewin	S	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal uitgaven		60.000	60.000	5.000	5.000
totaal uitgaven incidenteel	I	55.000	55.000	0	0
totaal uitgaven structureel	S	5.000	5.000	5.000	5.000

Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.064.732	998.239	954.272	896.928	894.653
Baten	148.069	148.531	148.531	148.531	148.531
Saldo	916.663	849.708	805.741	748.397	746.122

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten					
Baten	93.000	57.000	40.000	0	0
Saldo	-93.000	-57.000	-40.000	0	0

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.064.732	998.239	954.272	896.928	894.653
Baten	241.069	205.531	188.531	148.531	148.531
Saldo	823.663	792.708	765.741	748.397	746.122





Risico's

Btw-vrijstelling op sport

Landelijke ontwikkelingen op het terrein van btw-vrijstelling op sport brengen mogelijk risico's met zich mee (eventuele terugvordering hiervan). Er is een voornemen om de btw-vrijstelling op sport af te schaffen, waardoor in de toekomst eventueel geen btw meer teruggevorderd kan worden.

Nieuwbouwaccommodatie RFC

In 2018 worden de voorbereidingen (vergunningetraject en aanbesteding) voor de nieuwbouwaccommodatie van voetbalclub RFC verder opgepakt. Dan wordt duidelijk of het budget toereikend is om de accommodatie te bouwen.

Basisvoorzieningen buitensportverenigingen

Het beleid rondom basisvoorzieningen van buitensportverenigingen is aangepast. Dit houdt in dat de gemeente bij nieuwbouw van sportaccommodaties naast de basisvoorzieningen ook een derde (met een maximum tot € 303.600) betaalt van het verenigingsdeel. Dit heeft financiële consequenties bij toekomstige aanpassingen van sportaccommodaties. Op dit moment zijn de financiële consequenties niet in te schatten, omdat onduidelijk is welke verzoeken vanuit verenigingen komen.



Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	52,3	52,3	51.7	51.1	50.5	50	%

Financiële mutaties programma 3

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S	35.360	35.256	35.152	35.048
Saldo Kadernota 2018	I				
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Mutaties Begroting 2018					
Verhoging bijdrage exploitatielasten nv zwembaden	S	16.000	16.000	16.000	16.000
Totaal uitgaven		51.360	51.256	51.152	51.048
totaal uitgaven incidenteel	I	0	0	0	0
totaal uitgaven structureel	S	51.360	51.256	51.152	51.048



Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.628.943	1.260.936	1.240.920	1.232.001	1.209.255
Baten	310.909	57.959	57.959	57.959	57.959
Saldo	1.318.034	1.202.977	1.182.961	1.174.042	1.151.296

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Baten	189.347				
Saldo	-187.347	2.000	2.000	2.000	2.000

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.630.943	1.262.936	1.242.920	1.234.001	1.211.255
Baten	500.256	57.959	57.959	57.959	57.959
Saldo	1.130.687	1.204.977	1.184.961	1.176.042	1.153.296

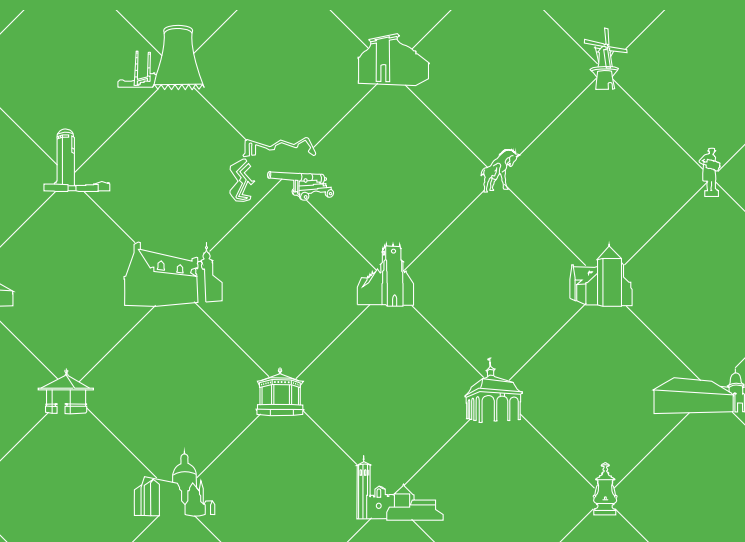


Programma 4

Onderwijs

De missie

Kinderen en volwassenen talenten laten ontwikkelen en benutten.



Speerpunten coalitieovereenkomst 2014-2018

- **Basisschool de Wilsdonck heeft een adequate huisvesting.**
- We brengen kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en basisonderwijs bij elkaar.
- Daarnaast neemt het aantal lokale leer-werktrajecten toe.

Nieuw en bestaand beleid

Nieuw beleid

Integraal Huisvesting Programma

In 2018 wordt het afgerond. Dit plan wordt in samenwerking met de schoolbesturen opgesteld.

Uitvoering onderwijsvisie

In 2018 wordt gestart met het opstellen van een onderwijsvisie.

Bestaand beleid

Nieuwbouw VMBO-gebouw Dongemondcollege

Het Dongemondcollege realiseert de nieuwbouw van het voormalige VMBO gebouw.

Inventaris gymzalen

De gemeente beheert en exploiteert de gymnastiekzalen De Hooipolder en de Elisabethstraat en heeft als eigenaar van de gymzaal de zorgplicht voor de inrichting van de gymzaal. De inventaris van deze gymzalen wordt jaarlijks gekeurd. Voor de vervanging van materialen is een meerjarenplanning gemaakt. Voor gymzaal De Hooipolder gaat het om een benodigde investering van € 36.000. Voor de gymzaal in de Elisabethstraat gaat het om een bedrag van € 32.000.

Onderwijsachterstandenbeleid

Jaarlijks ontvangen wij een specifieke uitkering van € 54.000 voor de bestrijding van onderwijsachterstanden (OAB). Deze rijksuitkering wordt in principe verleend voor een periode van vier jaar. De huidige OAB periode 2011-2014 zal in 2018 voor de vierde keer met een jaar worden verlengd omdat er nog geen besluit is genomen over de nieuwe bekostigingssystematiek. In 2018 wordt er wel een korting van 11% doorgevoerd op budget. Dit betekent dat we in 2018 € 48.000 ontvangen voor de bestrijding van onderwijsachterstanden. Daarnaast ontvangen we in 2018 € 15.500 voor de realisatie van taalniveau 3F bij de pedagogisch medewerkers en € 2.000 voor een kwaliteitsimpuls. Het streven van het Rijk is om met ingang van 2019 een nieuwe bekostigingssystematiek in te voeren.

Verbonden partijen

In dit programma is de bijdrage aan de volgende gemeenschappelijke regeling opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling voor de uitvoering van de administratieve en inhoudelijke taken over het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten

Informatie over deze regeling kunt u vinden in de paragraaf Verbonden partijen in deel twee van de begroting.

Risico's

Integraal Huisvesting Programma

De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet aan te geven.

Uitvoering onderwijsvisie

De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet aan te geven.

Leerlingenvervoer

Het reguliere leerlingenvervoer (taxibusjes) kost ongeveer € 300.000 per jaar. Crisisplaatsingen en individueel vervoer vanwege psychische/medische redenen zijn hier nog niet in meegenomen. De kans bestaat dat er ook in 2017 een paar leerlingen zijn waarbij sprake is van een crisissituatie en/of individueel leerlingenvervoer, waardoor het budget misschien wordt overschreden. Het aantal leerlingen met een verblijfsstatus dat naar de Fontein verwezen wordt, is in de eerste helft van 2017 minder groot dan vooraf verwacht. Het is nog onbekend in hoeverre gezinshereniging in 2018 plaats vindt en of de basisscholen in onze gemeente deze leerlingen naar de Fontein verwijzen.

Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen

De Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzalen gaat in op 1 januari 2018. Naar aanleiding van de invoering van deze wet werken we aan een omvorming van het peuterspeelzaalwerk naar peuteropvang onder de Wet Kinderopvang per 1 januari 2018.

Met de omvorming van het peuterspeelzaalwerk naar peuteropvang neemt het Rijk kosten van gemeenten over. Ouders die vanaf 1 januari 2018 gebruik maken van peuteropvang kunnen, indien ze beiden werken, gebruik maken van de kinderopvangtoeslag regeling. Het Rijk stopt daarom de decentralisatie-uitkering voor de Wet oke. Voor Geertruidenberg gaat dit om een bedrag van € 38.000.

Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	9	3	3	3	3	3	Aantal per 1.000 leerlingen
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	93	80	75	75	75	75	Aantal per 1.000 leerlingen
19.	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs

Financiële mutaties programma 4

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S	5.893	5.802	5.712	5.621
Saldo Kadernota 2018	I				
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Mutaties Begroting 2018					
Korting onderwijsachterstandenbeleid (netto mutatie)	S	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Beëindiging decentralisatie-uitkering Wet Oke	S	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000
Totaal uitgaven		-39.107	-39.198	-39.288	-39.379
totaal uitgaven incidenteel	I	0	0	0	0
totaal uitgaven structureel	S	-39.107	-39.198	-45.000	-39.379

Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	2.593.844	1.744.912	1.666.339	1.634.389	1.605.815
Baten	164.211	184.211	167.211	167.211	167.211
Saldo	2.429.633	1.560.701	1.499.128	1.467.178	1.438.604

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Baten	602.495				
Saldo	-592.495	10.000	10.000	10.000	10.000

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	2.603.844	1.754.912	1.676.339	1.644.389	1.615.815
Baten	766.706	184.211	167.211	167.211	167.211
Saldo	1.837.138	1.570.701	1.509.128	1.477.178	1.448.604



Programma 5

Mens, Zorg en Inkomen

De missie

We zijn en blijven een sociale gemeente. De zorg aan het individu staat voorop. Zorg en sociaal beleid worden op een nieuwe manier georganiseerd. De gemeente speelt hierbij een belangrijke rol.

Speerpunten coalitieovereenkomst 2014-2018

- Iedereen krijgt de zorg die nodig is.
- Het participatiebeleid blijft op niveau. Waar nodig zal dit beleid verder vorm krijgen.
- We optimaliseren het armoedebeleid en de schuldhulpverlening.
- We ondersteunen initiatieven voor concrete jeugdactiviteiten.

Nieuw en bestaand beleid

Nieuw beleid

Beschermd Wonen

Per 2020 zijn gemeenten verantwoordelijk voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In 2018 maken we op basis van het plan van aanpak een start met het implementeren van deze voorzieningen.



Bestaand beleid (de drie sporen)

Transformatie sociaal domein / Driesporen benadering

In de begroting 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de driesporenbenadering om verder vorm en inhoud te geven aan de transformatie van het sociaal domein. Het gaat daarbij om:

1. Vormgeving van een optimale toegang sociaal domein;
2. Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning (waaronder het aanbrengen van meer dwarsverbanden en samenwerking tussen de 3D's);
3. Versterking van burgerinitiatief en zelforganisatie.

Ad.1 Vormgeving van een optimale toegang sociaal domein

- Aan de hand van het visiedocument 'richting en inrichting optimale toegang sociaal domein' dat eind 2017 wordt vastgesteld, wordt in 2018 uitvoering gegeven aan de operationalisering. Hier zijn kosten aan verbonden, onder andere ICT, huisvesting, opleiding medewerkers, etc.
- Vooral nog gaan wij uit van een incidenteel benodigd budget van € 60.000 (exclusief mogelijke herhuisvestingskosten).*
- Met betrekking tot het doorontwikkelingstraject van het CJG, zie onder kopje Risico's.
- Voor het sociaal domein vormen we een Brede Adviesraad.

Ad.2 Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning Algemeen

- Wij bereiden een nieuw beleidsplan voor het sociale domein voor ter bevordering van de integraliteit en samenhang tussen de 3D's' (Jeugdwet, Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning) en lokaal gezondheidsbeleid. Hiervoor inventariseren we de grote beleidsthema's voor de periode 2019-2022. Dit vindt op een interactieve wijze plaats met het maatschappelijk middenveld en inwoners.

- We brengen meer samenhang en dwarsverbanden tussen de Wmo en de Participatiewet aan. Hierbij denken we aan het matchen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt met klussen op het vlak van de Wmo (buurtzorg, buurtbeheer, buurtonderhoud etc.).

Wmo

- We geven verder uitvoering aan de programma-opdracht Wonen, welzijn en zorg. Deze kent een zevental projecten, waaronder instrumentontwikkeling woningaanpassing. Tot dit project behoren: 'Invoering van Wonen met Gemak' ('opplussen' bestaande woningen) en het instrument 'Blijverslening'. Voor 'Wonen met Gemak' hebben wij een structureel bedrag opgenomen van € 30.000. Voor de invoering van de 'Blijverslening' storten we eenmalig € 240.000 in een fonds. Uit dat fonds worden dan de leningen voor bouwkundige aanpassingen betaald.*
- We geven uitvoering aan de in 2017 vastgestelde notitie 'mantelzorgbeleid en vrijwillige inzet'.
- We geven verder vorm aan de dementievriendelijke gemeente.

Jeugdzorg

- De gemeente Breda heeft in verband met ontstane wachtlijsten bij Veilig Thuis voor 2017 incidentele middelen beschikbaar gesteld. Om te voorkomen dat bij iedere onverwachte ontwikkeling onmiddellijk knelpunten ontstaan bij Veilig Thuis West Brabant is een aanvullende structurele bijdrage (€ 12.000) nodig.
- Om de overlast door jongeren terug te dringen zetten we ook in 2018 extra uren jongerenwerk in. Ook zullen we aandacht besteden aan de verslavings- en alcoholproblematiek bij jongeren. De kosten bedragen in totaal € 30.000.

Participatie

- Wij beschikken in 2018 over een regeling voor de bestrijding van armoede onder kinderen. Dit leidt tot een verhoging van het aantal

aanvragen voor bijzondere bijstand, specifiek voor kinderen en daarmee ook tot hogere uitgaven.*

Ad. 3 Versterking burgerinitiatief en zelforganisatie

- We zetten in op versterking van het burgerinitiatief We Helpen.
- We stimuleren burgerinitiatief en eigenaarschap onder de inwoners, onder andere door de invoering van projectsubsidies voor nieuwe onvoorziene innovatieve activiteiten en burgerinitiatieven. Hiervoor hebben we structureel een bedrag opgenomen van € 25.000*.

Overig

Formatie sociaal domein

Inmiddels hebben we meer zicht op de klantaantallen, werkprocessen en gevolgen van de transitie en transformatieperiode. Daarbij constateren we dat structureel en tijdelijk extra formatie nodig is om alle genoemde ontwikkelingen goed vorm te geven en de dienstverlening naar de klant te kunnen garanderen. Een uitgebreid voorstel met onderbouwing is in oktober 2017 aan u voorgelegd. Het besluit wordt verwerkt in de 1e wijziging op de begroting 2018.

Verhoging gemeentelijke bijdrage GGD

De bijdrage 2018 aan de GGD steeg oorspronkelijk met € 56.000*, onder andere vanwege de decentralisatie van het Rijksvaccinatieprogramma. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze decentralisatie (€ 36.000) wordt verschoven naar 2019. Hier is de begroting op aangepast. Daar tegenover staat dat er een verschuiving van maatwerk naar pluspakket plaatsvindt van een aantal taken á € 13.000. Deze maken dus geen standaard onderdeel meer uit van de GGD-begroting en om ze toch te borgen ramen we structureel € 13.000 bij.

NB. De bijdrage 2018 aan de GGD zou nog € 15.000 hoger zijn geweest, maar vanaf 1 januari 2017 geldt dat de lokale huisvestings-

lasten structureel met € 15.000 zijn verlaagd. Deze verlaging is in de beleidsbegroting 2018 van de GGD verwerkt

Verhoging bijdrage Wmo hulpmiddelen

Voor 2018 verhogen we het budget Wmo hulpmiddelen met € 105.000*. De verhoging is voortgekomen uit de overstap naar de Harting Bank.

Verhoging bijdrage Deeltaxi

De gemeentelijke kosten voor het vervoer per Deeltaxi zijn toegenomen vanwege het wegvallen van de provinciale bijdrage. De meerkosten van circa € 79.000 kunnen worden opgevangen binnen de huidige budgetten Wmo*.

Kosten bijzondere bijstand

De afgelopen jaren zijn de kosten voor de bijzondere bijstand gestegen, onder andere door toename van de kosten van bewindvoering en de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden. Deze toename zorgt ervoor dat de uitvoering van het overige lokale armoede- en schuldhulpverleningsbeleid en het begrote budget onder druk komt te staan.

Toename bestand bijstandsgerechtigden

Op basis van de prognoses (CBS) wordt uitgegaan van een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Dit heeft gevolgen voor de budgetten voor het verstrekken van uitkering PW, IOAW en IOAZ. In de meerjarenbegroting werd uitgegaan van een daling van het klantenbestand met ongeveer 20 klanten per jaar. Tot op heden is deze daling echter uitgebleven. Laatste voorspelling van het CBS is dat het bestand tot 2019 nog zal toenemen, de jaren daarna is de verwachting dat het bestand zal stabiliseren.

** De ruimte vragende maatregelen zoals hierboven zijn opgesomd worden binnen het totale budget van het sociaal domein opgevangen.*

Verbonden partijen

In dit programma zijn de bijdragen aan de volgende gemeenschappelijke regelingen opgenomen:

- Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg West Brabant
- Gemeenschappelijke regeling Wava
- Gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant (gedeeltelijk)

Informatie over deze regelingen kunt u vinden in de paragraaf Verbonden partijen in deel twee van de begroting.

Risico's

Het organiseren van effectieve zorg en ondersteuning

De vraag speelt hoe gekomen kan worden tot een verdere versterking van de Ode lijn, het lokale welzijnswerk en de realisatie van algemene voorzieningen. In 2017 is hiervoor door de vier samenwerkende welzijnsorganisaties (Trema, Surplus, VTCG en SWOG) een plan opgesteld. De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet aan te geven.

Hulp bij het Huishouden

Er lopen cao-onderhandelingen over de huishoudelijke hulp. Hierbij wordt ingezet op een verhoging van de loonschaal. Dit kan leiden tot lastenverhoging voor de gemeente, waarvan niet duidelijk is of deze van rijkswege wordt gecompenseerd.

Opvang vergunninghouders

Medio 2015 was er een grote toename in het aantal vluchtelingen dat naar Nederland kwam en daarmee samenhangend een forse toename in de taakstelling tot huisvesting van vergunninghouders. Vanwege het vluchtelingenakkoord dat de EU sloot met Turkije is de instroom van asielzoekers in de tweede helft van 2016 flink

afgenomen en daarmee ook de huisvestingstaakstelling van onze gemeente. In verband met de instabiele situatie in Turkije is het echter onzeker of het vluchtelingenakkoord stand blijft houden.

Doorontwikkelingstraject CJG

Er loopt een onderzoek naar de positionering van het CJG. Dit heeft mogelijk (financiële) consequenties voor het CJG. Het is op dit moment nog niet bekend of de financiële consequenties binnen de bestaande budgetten kunnen worden opgevangen.

Jeugdhulp

Vanuit het Rijk is de afgelopen jaren minder geld beschikbaar gesteld voor de jeugdhulp. De niet vrij toegankelijke hulpvraag is echter gestegen. Het risico bestaat dat de verkregen middelen niet toereikend zijn. Op dit moment verwachten we echter dat met overige beschikbare budgetten vanuit Jeugd de extra vraag opgevangen kan worden.

Europees Sociaal Fonds (ESF) subsidie

Voor de jaren 2017 en 2018 is Europese subsidie aangevraagd voor een groot deel van de doelgroepen vallend onder de Participatiewet. De aanvraag is gedaan vanuit de zes Dongemond gemeenten. De hoogte van het bedrag dat vanuit deze ESF subsidie toegekend wordt aan de gemeente Geertruidenberg is op dit moment niet bekend.

Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
21.	6. Sociaal domein	Banen	811,2	811,2	811,2	811,2	811,2	811,2	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	*	-	-	-	-	-	% 12 t/m 21 jarigen
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	3,65	3,65	3,65	3,65	3,65	3,65	% kinderen tot 18 jaar
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking
25.	6. Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	*	11	12	12	12	12	% 4 t/m 12 jarigen
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	% 16 t/m 22 jarigen
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	188	188	194	194	194	194	Aantal per 10.000 inwoners
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	152	158	163	168	172	177	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	9,9%	10	10	10	10	10	% van alle jongeren tot 18 jaar
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	4,8%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	% van alle jongeren tot 18 jaar
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	692	705	724	731	740	750	Aantal per 10.000 inwoners

* = niet bekend

De meest actuele cijfers staan in het overzicht genoemd:

- Kinderen in uitkeringsgezin = 3,65% (cijfer 2015)
- Achterstandsleerlingen = 10,94 % (cijfer 2012)
- Werkloze jongeren 0,57% (cijfer 2015)

Bij jongeren met jeugdreclassering staat een streepje. Dit is wel ingevuld maar het aantal is minder dan 0,5% en dan wordt er bij CBS geen % meer genoemd.

Financiële mutaties programma 5

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S	132.705	132.705	132.705	132.705
Saldo Kadernota 2018	I	30.000	0	0	0
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Diverse overige posten (adm.correcties)	S	10.000	10.000	10.000	10.000
Mutaties Begroting 2018					
Beschermd wonen (basis mei-circulaire 2017)	S	80.000	80.000	80.000	80.000
Wmo aanpassing budget obv uitkomsten mei-circulaire 2017	S	140.000	140.000	150.000	160.000
GGD pluspakket	S	13.000	13.000	13.000	13.000
Uitstel decentralisatie rijksvaccinatieprogramma GGD (relatie met AU)	S	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000
Participatie aanpassing budget obv uitkomsten mei-circulaire 2017	S	10.000	-40.000	-40.000	-30.000
Jeugd, aanpassing budget obv uitkomsten mei-circulaire 2017	S	250.000	250.000	280.000	280.000
Wmo huishoudelijke verzorging, aanpassing budget obv uitkomsten mei-circulaire 2017	S	80.000	80.000	80.000	80.000
Effecten instroom WWB	S				94.000
Totaal uitgaven		709.705	629.705	669.705	783.705
totaal uitgaven incidenteel	I	30.000	0	0	0
totaal uitgaven structureel	S	679.705	629.705	669.705	783.705

Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	19.896.994	19.765.585	19.620.966	19.679.316	19.698.824
Baten	4.961.116	4.884.360	4.835.360	4.835.360	4.835.360
Saldo	14.935.878	14.881.225	14.785.606	14.843.956	14.863.464

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	859.656	744.650	968.850	968.850	119.850
Baten	1.414.433	814.247	947.247	948.247	5.247
Saldo	-554.777	-69.597	21.603	20.603	114.603

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	20.756.650	20.510.235	20.589.816	20.648.166	19.818.674
Baten	6.375.549	5.698.607	5.782.607	5.783.607	4.840.607
Saldo	14.381.101	14.811.628	14.807.209	14.864.559	14.978.067

Programma 6

Gemeentelijke gebouwen, Monumenten, Kunst en Cultuur

De missie

We gaan zorgvuldig om met onze gebouwen en de vele monumenten in onze gemeente.

Speerpunten coalitieovereenkomst 2014-2018

- We maken optimaal gebruik van onze gemeentelijke gebouwen. Er is aandacht voor het onderhoudsniveau van deze gebouwen en we stimuleren het gebruik van het erfgoed.
- Daarnaast geven we uitvoering aan de plannen rondom De Schattelij.

Nieuw en bestaand beleid

Cultuurloper

De basisscholen in de gemeente Geertruidenberg gaan deelnemen aan de Cultuurloper, een provinciaal programma om cultuureducatie kwalitatief te verhogen en beter in te bedden in het curriculum. De kosten worden betaald uit het cultuureducatiebudget. Hierdoor is er minder ruimte voor losse initiatieven op het gebied van cultuureducatie.

Indexering budgetsubsidies

De budgetsubsidies zijn al jaren niet geïndexeerd, terwijl de kosten wel zijn gestegen. Inmiddels gaat het om aanzienlijke bedragen. Organisaties hebben aangegeven niet langer aan de afspraken te kunnen voldoen, wanneer er geen indexatie wordt doorgevoerd. In programma 6 gaat het om de subsidies aan Theek 5 en SLOG.

Er wordt uitgegaan van een compensatie in de vorm van een hogere bijdrage van het Rijk (Algemene Uitkering

Actualiseren Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) gemeentelijke accommodaties 2015-2024

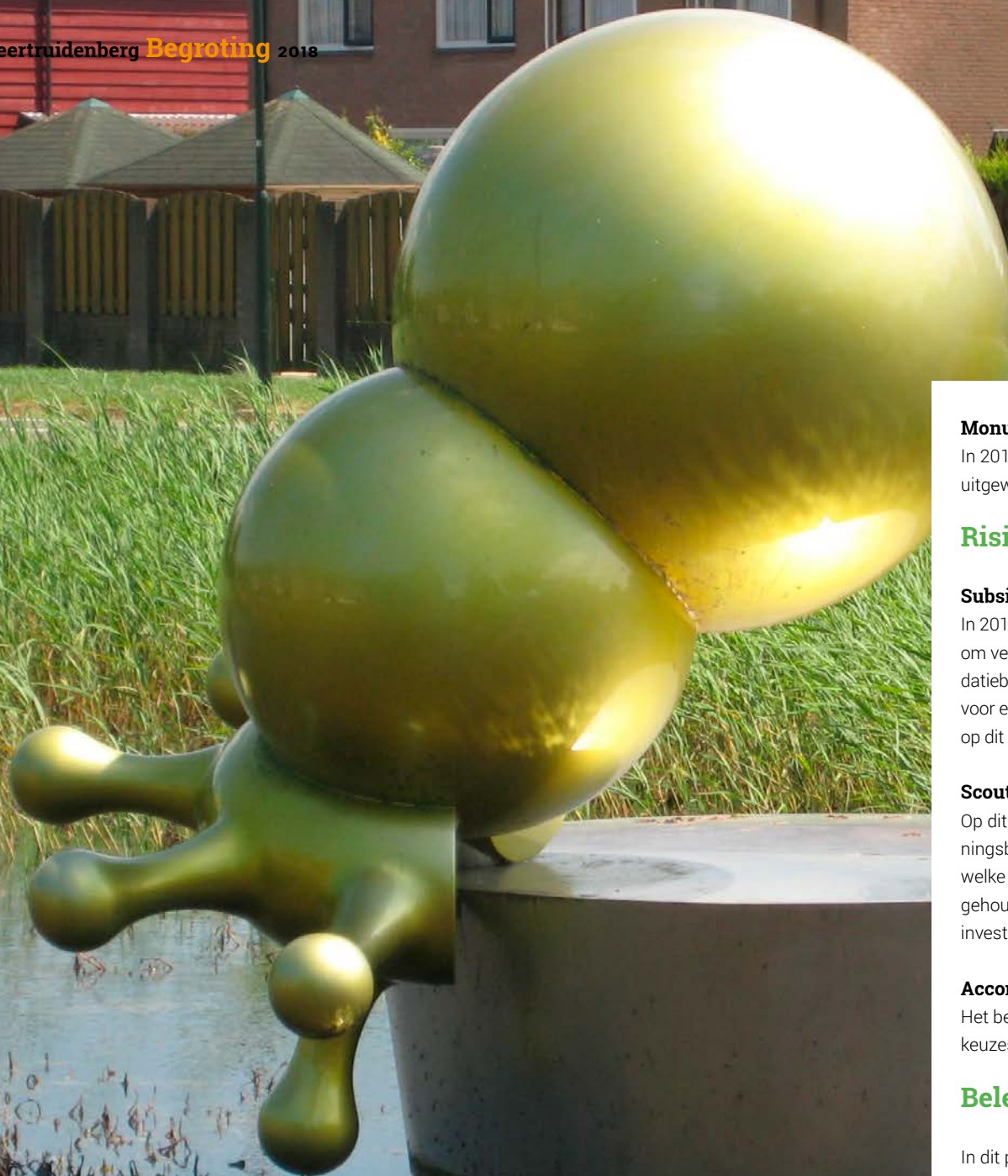
Nadat het Accommodatieplan is uitgevoerd wordt het MOP geactualiseerd, maar dienen ook de nieuw aangeworven gebouwen toegevoegd worden. Planning is om deze actualisatie in de eerste helft van 2018 uit te voeren.

Accommodaties

Het behalen van de opgenomen bezuiniging is afhankelijk van keuzes over de diverse gemeentelijke accommodaties. In de nota accommodatiebeleid 2016 zijn actiepunten benoemd om tot realisatie van deze taakstelling te komen. Inmiddels zijn er echter besluiten genomen die afwijken van wat is benoemd in de nota. Hierbij wordt verwezen naar de besluitvorming over:

- **Aanpassingen pand Meidoornstraat** in plaats van het afstoten van het pand
- **Realisatie van een gymzaal bij basisschool de Wilsdonck**
- **Huurcompensatie** voormalig gebruikers dorps huis de Haven
- **Bouwkundige aanpassingen Agnesgebouw**

In de begroting is de taakstelling verlaagd tot een bedrag van € 50.000. De panden waarop de nieuwe taakstelling behaald moet worden zijn dorps huis De Haven en de Schattelij.



Monumenten

In 2018 wordt het erfgoedbeleid en het archeologiebeleid verder uitgewerkt.

Risico's

Subsidies

In 2017 loopt een onderzoek naar grijze subsidies. Ook is besloten om verenigingen, die in verband met de uitvoering van het accommodatiebeleid een andere ruimte moeten gaan huren, te compenseren voor eventuele hogere huurlasten. De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet aan te geven.

Scouting

Op dit moment is nog niet bekend wat het definitieve onteigningsbudget van Rijkswaterstaat is. Daarnaast is nog niet helder welke alternatieve huisvesting de Scouting krijgt. Er wordt rekening gehouden met het gegeven dat de rijksbijdrage voor de te plegen investering in nieuwbouw onvoldoende is.

Accommodaties

Het behalen van de opgenomen bezuiniging is afhankelijk van de keuzes over de diverse locaties.

Beleidsindicatoren

In dit programma zijn geen beleidsindicatoren opgenomen.



Financiële mutaties programma 6

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S	50.000	50.000	50.000	50.000
Saldo Kadernota 2018	I				
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Mutaties Begroting 2018					
Totaal uitgaven		50.000	50.000	50.000	50.000
totaal uitgaven incidenteel	I	0	0	0	0
totaal uitgaven structureel	S	50.000	50.000	50.000	50.000

Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

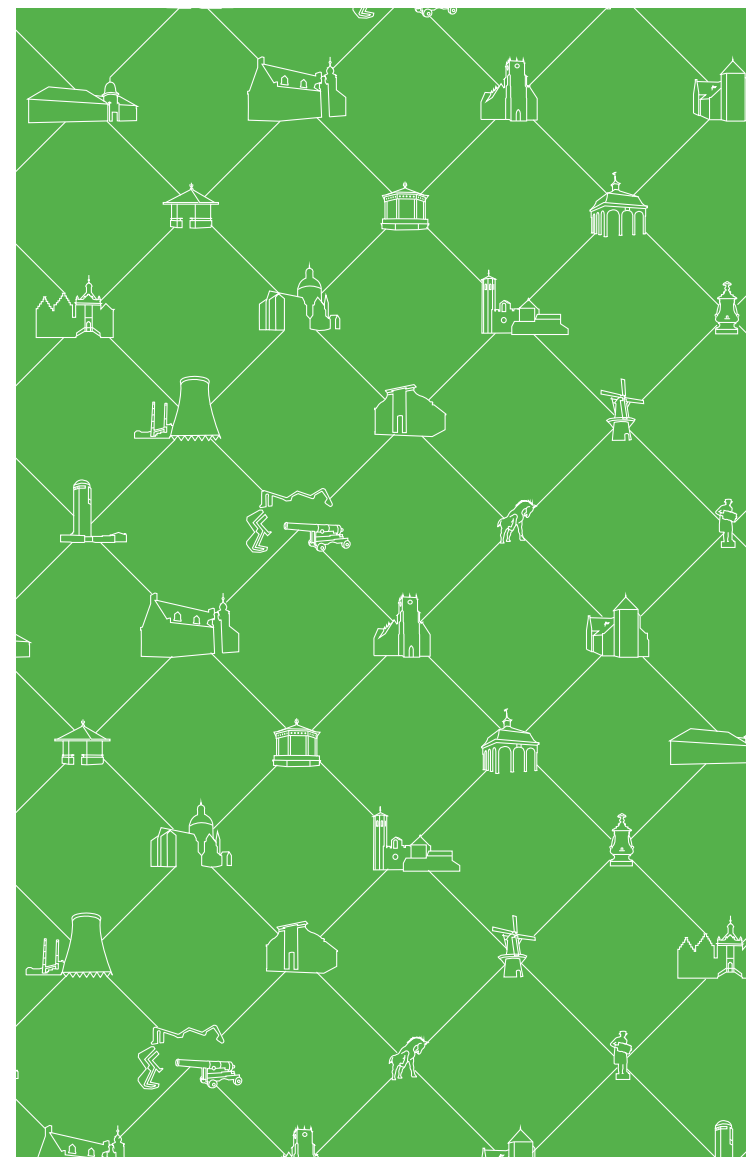
Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.000.128	1.049.376	1.022.581	1.020.662	1.019.291
Baten	101.918	106.658	106.658	106.658	106.658
Saldo	898.210	942.718	915.923	914.004	912.633

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten					
Baten					
Saldo					

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.000.128	1.049.376	1.022.581	1.020.662	1.019.291
Baten	101.918	106.658	106.658	106.658	106.658
Saldo	898.210	942.718	915.923	914.004	912.633



Programma 7

Dienstverlening en Bedrijfsvoering

Missie

De gemeente stimuleert en ondersteunt de eigen kracht en initiatieven van inwoners en ondernemers. Wij opereren als een betrouwbare, verbindende partner en waar mogelijk in (sub)regionaal verband, vanzelfsprekend als collegiaal bestuur. Transparant in communicatie en slimmer anders organiseren, daar gaat het om.

Speerpunten coalitieovereenkomst 2014-2018

- Onze klanten voelen zich gehoord, omdat wij bereikbaar zijn en betrouwbaar.
- Wij voeren een heldere en actieve communicatie in producten, dienstverlening en contacten.
- Door deregulering en digitalisering vereenvoudigen wij die dienstverlening.
- Wij werken samen waar dat kan, eventueel onder eigen regie als dat volgens ons moet.
- Als modern werkgever stimuleren wij flexibiliteit en mobiliteit bij betrokken medewerkers.

Nieuw en bestaand beleid

Nieuw beleid

De kracht van Geertruidenberg

Betrokken, ondernemend en professioneel zijn de kernwaarden van onze organisatie. Met de doorontwikkeling in 2014, de inzet van programmatisch en projectmatig werken en de ingezette lijn van Insights (ontwikkelprogramma organisatie en personeel) zijn mooie stappen gezet. De visie Geertruidenberg 2025 laat een duidelijke stip op de horizon zien voor onze gemeente. Ook om ons heen

verandert er veel; de arbeidsmarkt trekt fors aan, de rechtspositie van ambtenaren verandert, vast is uit en flexibiliteit is noodzakelijk. De samenleving en onze opgave van onze gemeente vragen om samen (regionaal) optrekken, situationeel vraagstukken oppakken en maximaal flexibele inzet van mensen in verschillende rollen. Met de veranderingen die op ons afkomen is het de vraag of we met ons huidige functiehuis en de opbouw daarvan antwoord kunnen geven op de vraag. Om ook in de (nabije) toekomst een ondernemende en professionele organisatie en aantrekkelijke werkgever te blijven is stilstaan geen optie. Wij vertalen de kernwaarden naar onze organisatie en brengen de noodzakelijke stappen in beeld. Een gedegen plan, concreet met heldere resultaten en uitvoeringsagenda. In 2021 zijn wij een organisatie en gemeente waar trots voorop staat.

Eigentijdse dienstverlening

Waar voorheen de gemeente vooral informatie 'zond', zaken bepaalde en het (letterlijke) loket was voor bepaalde producten en diensten, zien we dat de wereld om ons heen is veranderd. Burgers zijn mondiger geworden en social media heeft er voor gezorgd dat een gemeente nog maar één klik bij ze vandaan is. De verwachting van een inwoner of andere klant ten aanzien van dienstverlening is veranderd; men vindt klantvriendelijkheid, deskundigheid en snelheid van belang. Ook de ontwikkeling naar meervoudige democratie (raadslid van de toekomst) vereist inzet van andere instrumenten en een gecombineerde inzet van eigentijdse online en offline communicatiemiddelen die elkaar versterken. De speerpunten uit de Digitale Agenda 2020 onderstrepen dit. Een goede informatiestructuur en eigentijdse dienstverlening horen hierbij: politiek dichterbij de burger in één klik. Denk aan de inzet van apps (voor peiling, evaluatie), infographics, actueel inzicht in trends, behoeften, wensen, eisen en (kanaal-)gebruik en andere vormen van digitale middelen. Wij sluiten hierbij aan op de vraag en behoefte van burgers. Een budget van € 30.000 voor 2018 en € 20.000 voor navolgende jaren is nodig.

Waarderen woning op gebruiksoverlakte

De Waarderingskamer heeft besloten dat voor januari 2022 het taxeren van woningen gebaseerd moet zijn op m² gebruiksoverlakte in plaats van op m³ inhoud. Dit houdt in dat van circa 9.400 woningen het gebruiksovervlak bepaald moet worden. De planning is dit in 2018 en 2019 uit te voeren. Dit kan niet binnen de bestaande capaciteit plaatsvinden en zal door een extern bedrijf worden uitgevoerd in een termijn van twee jaar. Geschatte kosten zijn in totaal geraamd op € 45.000.

Werkgeverschap

Er is een principeakkoord bereikt voor een nieuwe cao vanaf 1 mei 2017. Per 1 augustus 2017 wordt het loon met 1% verhoogd, per 1 januari 2018 met 1,25%. Daarnaast groeit het IKB per 1 december met 0,5% en per 1 juli 2018 met 0,25%. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in deze begroting.

Informatie beveiliging/ Privacy

Informatiebeveiliging en Privacybeveiliging gaan meer en meer aandacht vergen. Kwaadwillenden schakelen systemen uit of gijzelen deze en gegevens komen op straat te liggen. Vaak krijgen deze zaken uitgebreide media-aandacht. Ontwikkelingen op het gebied van informatie- en privacybeveiliging volgen zich snel op. Voor de begroting 2018 is het volgende van belang.

Beveiliging

De gemeente moet voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De BIG vereist dat bij het werken met mobiele apparaten (bv iPads raad, college en organisatie) minimaal gebruik wordt gemaakt van een Mobile Device Management (MDM). Dit draagt bij aan de beveiliging van de gegevens en bij diefstal of verlies kunnen de gegevens op afstand door de gemeente van de mobiele apparaten worden verwijderd. Denk hierbij ook aan het voorkomen en/of beperken van een datalek. De kosten voor MDM bedragen structureel € 20.000 aan abonnementsgeld. De

eenmalige aanschaf en invoering van MDM wordt gedekt binnen de bestaande budgetten.

Privacy

Op 28 mei 2018 treedt de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking. Voor de gemeente betekent dit de toename van een aantal wettelijke taken. Zo zijn we onder andere per mei 2018 verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen, bij nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens een Privacy Impact Assessment (PIA) uit te voeren, datalekken te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), bewerkersovereenkomsten te sluiten met derden en moeten alle verwerkingen van persoonsgegevens in een register worden bijgehouden. De gemeente beschikt over veel (bijzondere) persoonsgegevens, zoals de WMO, Participatiewet en de Jeugdwet. Zorgvuldige omgang met deze gegevens is vereist. Afgelopen periode heeft BMC een onderzoek uitgevoerd en is inzicht gebracht in de persoonsgegevenshuishouding van de gemeente. Op basis van dat rapport wordt een Plan van Aanpak voor onze gemeente opgesteld en zal inzichtelijk worden wat de consequenties zullen zijn voor de werkprocessen, ICT, bewustwording, juridische borging en benodigde (tijdelijke dan wel structurele) formatie. De mogelijkheid om regionaal zaken op te pakken wordt hierin meegenomen. De verwachting is dat toch wel gedacht moet worden aan een (in eerste instantie tijdelijke) extra inzet van 1 fte (jurist, FG en privacy beheerders). Hiervoor en voor de eenmalige implementatie (vervaardiging documenten) is incidenteel in 2018 een bedrag opgevoerd van € 77.000. De praktijkervaring die in 2018 is opgedaan, wordt verwerkt in de begroting 2019 en volgend.

Vervanging hardware en back-upsoftware

Onze opslagcapaciteit van data is sinds 2013 ongewijzigd gebleven. In de afgelopen jaren is de behoefte aan opslagcapaciteit echter dusdanig gegroeid, dat deze niet meer toereikend is. Dit geldt ook voor de back-upsoftware. Aangezien beide zorgen voor de

continuïteit van de bedrijfsvoering is het noodzakelijk deze samen te vervangen. Hiervoor voeren wij een vervangingsinvestering op van € 80.000 om zo weer aan alle eisen te voldoen.

Verbonden partijen

Binnen de gemeenschappelijke regeling RWB wordt de komende jaren de focus gelegd op economische zaken, arbeidsmarktbeleid, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen. In tegenstelling tot eerdere berichten, zijn de financiële gevolgen van de doorontwikkeling van de RWB voor de komende jaren pas begin 2018 bekend.

Bestaand beleid

Indexering onderhoudskosten software

Voor de indexering 2018 van de onderhoudskosten voor software en de ICT infrastructuur ramen we een structureel bedrag van € 17.000.

Archiefbewaarplaatsen

Ten aanzien van de digitalisering van de bouwvergunningen en opslag hiervan zijn een aantal structurele kosten gemoeid. Deze kosten bedragen totaal € 9.400, -- en zijn nodig voor analoge en digitale opslag van de bouwvergunningen en de aansluiting op de bouwtool voor raadpleging van de gedigitaliseerde bouwvergunningen.

Bouwvergunningen tot en met 1996 zijn al gedigitaliseerd. Om te voorkomen dat enkel deze oude vergunningen digitaal te raadplegen zijn, worden ook de vergunningen vanaf 1997 gedigitaliseerd. De kosten hiervoor bedragen € 50.000 incidenteel.

Juridische kwaliteitszorg

Om de juridische kwaliteitszorg te vergroten is een bedrag van € 2.500 structureel nodig. Aansluiting bij een juridische databank (kosten op jaarbasis € 2.500) is nodig om werk goed te doen.

De juridische kwaliteitszorg wordt beter geborgd.

Van aansluiting bij een juridische databank heeft de gehele organisatie profijt. Actuele en samenhangende informatie over een onderwerp uit de wet, wetsgeschiedenis, literatuur en jurisprudentie wordt makkelijker en sneller gevonden. Juridische consequenties bij adviezen kunnen beter en completer in beeld worden gebracht. Met uitbesteding van het inbrengen van regelingen in het elektronisch Gemeentebled wordt het risico dat een verordening niet tijdig of niet correct wordt bekendgemaakt ingeperkt (met als gevolg dat deze niet in werking treedt), en wordt het 'twee-paar-ogen-systeem' beter gewaarborgd. Het levert efficiencywinst op.

Risico's

Wet banenafpraak

Het kabinet heeft met sociale partners een afspraak gemaakt om extra banen voor mensen met een beperking te creëren. Ook gemeente Geertruidenberg heeft hierin een verplichting en een voorbeeld richting de bedrijven en instellingen in de gemeente. De wijze waarop gemeente Geertruidenberg deze opgave gaat realiseren wordt op dit moment uitgewerkt. Het risico bestaat dat hiervoor extra budget benodigd is.

Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	6,84	6,83	6,83	6,83	6,83	6,83	Fte per 1.000 inwoners
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	6,22	6,56	6,38	6,38	6,38	6,38	Fte per 1.000 inwoners
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaats-kosten *	-	€ 519	€ 546	€ 539	€ 536	€ 535	Kosten per inwoner
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	11,22	11,7%	11,7%	11,7%	11,7%	11,7%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead **	-	8,97%	9,58%	9,33%	9,78%	9,99%	% van totale lasten

Ad 1 en 2. Hierin is het voorstel formatie sociaal domein vanaf 2018 nog niet verwerkt.

Financiële mutaties programma 7

Toelichting	incidenteel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S	49.400	39.400	39.400	39.400
Saldo Kadernota 2018	I	87.500	22.500		
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Stijging verzekeringspremies	S	13.000	13.000	13.000	13.000
Stijging exploitatielasten overige panden	S	9.000	7.000	7.000	7.000
Voordeel aanbesteding gas en elektriciteit	S	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
BTW voordeel herziening mengpercentages	S	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Mutaties Begroting 2018					
Cao afspraken	S	300.000	300.000	300.000	300.000
Stijging pensioenpremie	S	157.000	167.000	167.000	167.000
Stijging kosten archiefbewaarplaatsen	S	10.000	10.000	10.000	10.000
Vervanging San (centrale opslag)	S	13.200	12.960	12.720	12.480
Vervanging Back up software	S	4.400	4.320	4.240	4.160
Verbetering juridische kwaliteitszorg	S	2.500	2.500	2.500	2.500
Uitvoering Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG)	S	20.000	20.000	20.000	20.000
Uitvoering Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG-formatie)	I	77.000			
Totaal uitgaven		701.000	556.680	533.860	533.540
totaal uitgaven incidenteel	I	164.500	22.500	0	0
totaal uitgaven structureel	S	536.500	534.180	533.860	533.540
Inkomsten					
Mutaties begroting 2018					
Hogere dividenduitkering BNG	S	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal Inkomsten		75.000	75.000	75.000	75.000

Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	15.440.891	15.735.102	15.489.634	15.342.386	15.253.429
Baten	12.731.613	12.772.045	12.604.992	12.487.789	12.456.749
Saldo	2.709.278	2.963.057	2.884.642	2.854.597	2.796.680

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten					
Baten	79.865	220.986	78.889	56.302	0
Saldo	-79.865	-220.986	-78.889	-56.302	0

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	15.440.891	15.735.102	15.489.634	15.342.386	15.253.429
Baten	12.811.478	12.993.031	12.683.881	12.544.091	12.456.749
Saldo	2.629.413	2.742.071	2.805.753	2.798.295	2.796.680



Overzicht algemene dekkingsmiddelen inclusief onvoorzien en vennootschapsbelasting

Inleiding

Hier schetsen we de financiële uitgangspositie, waarbij we op elk onderdeel ingaan. Specifiek staan we iets uitgebreider stil bij de algemene dekkingsmiddelen. Tevens benoemen we de financiële uitgangspunten behorend bij de startpositie.

Het doel is een doelgerichte en efficiënte besteding van de beschikbare middelen en een financieel gezonde gemeente. In 2020 hebben we onze ambities weten te bereiken en zijn we nog steeds een financieel gezonde gemeente. We zijn terughoudend geweest in het belasten van onze inwoners. We bereiken dit door te kijken of bestaand beleid oplevert wat we ervan verwachten, we maken duidelijke keuzes over wat we wel en niet meer doen en hebben structureel sluitende meerjarenramingen in de begroting.

Financiële uitgangspositie

Voor het opstellen van deze Begroting hebben wij de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:

1. Het aantal inwoners per 1 januari 2018 is 21.510
2. Ontwikkeling lonen volgens cao gemeenten
3. Ontwikkeling prijzen volgens Bruto Binnenlands Product (vermeld in gemeentefondscirculaires)
4. De te hanteren rente voor nieuwe investeringen bedraagt 2%
5. De berekende rente over het financieringsstekort blijft gehandhaafd op 2%.

Als uitgangspositie van de begroting is de eindstand van de kadernota 2018 van belang. Bij de programma's is gewerkt aan de hand van de thema's vernieuwen, verbinden en vervangen. Hierbij hebben we gekeken hoe zoveel mogelijk binnen dan wel tussen de programma's opgelost kan worden en dat binnen de bestaande financiële kaders. Daar waar nieuw beleid nodig was, is het principe 'oud voor nieuw' toegepast. Wij hebben u een kadernota voor

gelegd die voor de jaren 2018 en 2019 niet structureel sluitend was. In het proces naar de Begroting 2018 hebben wij gekeken naar diverse mogelijkheden en oplossingsrichtingen. Wij zijn erin geslaagd om u een sluitende (meerjaren)begroting 2018 aan te bieden.

Dit ziet er in tabelvorm als volgt uit.

Samenvatting	2018	2019	2020	2021
Structureel				
I. Kadernota 2018	-181.000	-77.000	22.000	16.000
II. Tussenrapportage 2017	10.000	12.000	12.000	12.000
III. Begroting 2018	196.000	189.000	174.000	272.000
Eindsaldi structureel	25.000	124.000	208.000	300.000
Incidenteel				
I. Kadernota 2018	-367.000	-97.000		
- dekking uit Alg. Vrije Reserve	367.000	97.000		
	0	0	0	0
II. Tussenrapportage 2017	0	0	0	0
III. Begroting 2017	483.000	600.000	600.000	600.000
	483.000	600.000	600.000	600.000
- storting in Alg. Vrije Reserve	-483.000	-600.000	-600.000	-600.000
Eindsaldi incidenteel	0	0	0	0



Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering Gemeentefonds

De stand van de uitkering gemeentefonds is, na verwerking van de decembercirculaire 2016, als volgt weer te geven (zie tabel A). Hierover hebben we u per raadsinformatiebrief d.d. 25 april jl. geïnformeerd. Na verwerking van de in tabel A genoemde zaken is de stand van de uitkering gemeentefonds zoals weergegeven in tabel B.

Meicirculaire 2017

Het was niet mogelijk de meicirculaire 2017 in de kadernota 2018 te verwerken. Inmiddels is deze verschenen en hebben wij u daarover bij raadsinformatiebrief d.d.4 juli 2017 geïnformeerd. Cijfermatig is het volgende in de meicirculaire 2017 verwerkt. Onderstaande tabel van de "Stand algemene uitkering na verwerking meicirculaire 2017" is in deze begroting de eindtabel voor de algemene uitkering voor de jaren 2018 en volgende.

Tabel A

Stand algemene uitkering na decembercirculaire 2016	2018	2019	2020	2021
Stand algemene uitkering na verwerking decembercirculaire 2016	€ 25.901.000	€ 26.071.000	€ 26.091.000	€ 26.091.000

Tabel B

	2018	2019	2020	2021
Stand volgens raadsinformatiebrief per 25-04-2017 (incl. decembercirculaire 2016).	25.901.000	26.071.000	26.091.000	26.091.000
Mei circulaire 2017:				
Algemeen				
Accres	250.000	280.000	240.000	270.000
Wmo-huishoudelijke verzorging	80.000	80.000	80.000	80.000
Loon- en prijscompensatie	300.000	300.000	300.000	300.000
Subtotaal algemeen	630.000	660.000	620.000	650.000
Sociaal domein				
Wmo	220.000	220.000	230.000	240.000
Jeugd	250.000	250.000	280.000	280.000
Participatie	10.000	- 40.000	- 40.000	- 30.000
Subtotaal sociaal domein	480.000	430.000	470.000	490.000
Totaal mei circulaire 2017	1.110.000	1.090.000	1.090.000	1.140.000
Nieuwe stand na meicirculaire 2017.	27.011.000	27.161.000	27.181.000	27.231.000

Hondenbelasting

De gemeenteraad heeft op 13 juli 2017 bij de behandeling van de Kadernota 2018 een motie aangenomen waarin het college is opgedragen om de hondenbelasting vanaf 2018 in vier jaar gefaseerd af te bouwen naar 100%, gelijk aan de systematiek van een doelbelasting en de dekking hiervoor te zoeken binnen de leges/tarieven. Wij hebben de uitvoering van deze motie in de voorliggende begroting verwerkt (daling hondenbelasting met € 7.000 in de komende vier jaar). Het college acht het op dit moment niet wenselijk om deze verlaging te dekken uit de leges/tarieven die hiervoor in aanmerking komen (evenementen, begraafrechten, havens, marktgeden). Om die reden brengen wij de stapsgewijze verlaging van de hondenbelasting ten laste van het aanwezige begrotingssaldo.

Risico's

Ontwikkelingen Amercentrale

Tegen de vastgestelde WOZ-waarde 2014 en 2015 heeft Essent beroep aangetekend en tegen de WOZ-waarde van 2016 is bezwaar

gemaakt. De WOZ-waarde wordt gebruikt als heffingsgrondslag voor de OZB. De Rechtbank heeft bij uitspraak van 4 juli 2017 de beroepen gegrond verklaard en de uitspraken op bezwaar vernietigd, omdat de opgelegde WOZ-waarde niet is gehandhaafd. Voor de belastingjaren 2014 en 2015 wordt de vastgestelde WOZ-waarde met ca. 4,5 % verlaagd. De relatief kleine verlaging en de daarmee gepaard gaande vermindering van de aanslag OZB 2014 en 2015 past binnen de gestelde financiële kaders. Tevens is hiermee rekening gehouden in de begroting 2018. Tegen de uitspraak van de Rechtbank kan nog hoger beroep en cassatie worden ingesteld, waardoor de hele procedure kan oplopen tot 2 jaar. De uitspraak op het eventuele hoger beroep kan ook gevolgen hebben voor de opvolgende belastingjaren 2016, 2017 en later.

Algemene uitkering

Algemeen

De huidige ramingen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de mei-circulaire 2017. De uitkomsten van de algemene uitkering staan dus min of meer vast.

Specifiek

Voor het B.T.W.-compensatiefonds waar wij onze betaalde B.T.W. kunnen declareren, geldt een plafond. Als wij als gezamenlijke gemeenten meer of minder gaan declareren dan dit plafond, komt het verschil ten laste van of ten gunste van het gemeentefonds.

Rente

De financiële effecten van de uitwerking van de notitie rente van de commissie BBV (Besluit, Begroten en Verantwoorden) zijn conform de richtlijnen verwerkt.

Beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Gerealiseerd	Begroot					Eenheid
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	
36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	0,51	0,61	1,43	28,60	14,86	2,13	Aantal per 1.000 woningen
37.	8. Vhrosv	Demografische druk		59,6	60,4	61,0	61,4	61,6	%
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 692	€ 696*	€ 682	-	-	-	In euro's
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 797	€ 800	€ 781	-	-	-	In euro's
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	€ 237	€ 242	€ 249	€ 253	€ 258	€ 263	Duizend euro

*Dit betreft de bedragen exclusief eenmalige terugbetaling rioolheffing 2017.

Financiële mutaties

Toelichting	inciden- teel/ structureel (I/S)	Financiële doorwerking in euro's			
		2018	2019	2020	2021
Uitgaven					
Saldo Kadernota 2018	S				
Saldo Kadernota 2018	I				
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Mutaties begroting 2018					
Wijziging financiering uitvoering taken VNG obv uitkomsten mei-circulaire 2017	S	50.000	50.000	50.000	50.000
Effecten rente en afschrijvingen (inclusief effecten notitie rente BBV)	S	-121.000	-136.000	-179.000	-348.000
Effecten compensabele BTW en doorbelasting ambtelijke uren (inclusief overhead)	S	-69.000	-33.000	-22.000	-22.000
Totaal uitgaven		-140.000	-119.000	-151.000	-320.000
totaal uitgaven incidenteel	I	0	0	0	0
totaal uitgaven structureel	S	-140.000	-119.000	-151.000	-320.000
Inkomsten					
Saldo Kadernota 2018	S	128.644	226.136	340.086	340.086
Saldo Kadernota 2018	I	0	0	0	0
Mutaties Tussenrapportage 2017					
Mutaties begroting 2018					
Verhoging algemene uitkering uit het gemeentefonds obv mei circulaire	S	630.000	660.000	620.000	650.000
Correctie voorschot meicirculaire 2017 bijdrage rijksvaccinatieprogramma	S	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000
Correctie voorschot meicirculaire 2017 compensatie indexering subsidies	S	-16.705	-16.705	-16.705	-16.705
Correctie voorschot meicirculaire 2017 compensatie indexering onderhoudskosten software	S	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Verhoging budgetten Sociaal domein obv mei-circulaire 2017	S	480.000	430.000	470.000	490.000
Verlaging opbrengsten hondenbelasting	S	-7.000	-14.000	-21.000	-28.000
Totaal Inkomsten		1.161.939	1.232.431	1.339.381	1.382.381
totaal inkomsten incidenteel	I	0	0	0	0
totaal inkomsten structureel	S	1.168.939	1.246.431	1.360.381	1.410.381



Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.553.850	100.972	138.079	163.744	171.739
Baten	33.236.074	33.418.309	33.608.655	33.719.655	33.762.655
Saldo	-31.682.224	-33.317.337	-33.470.576	-33.555.911	-33.590.916

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	310.360	778.787	778.793	778.793	778.793
Baten	732.738	294.068	138.187	32.503	32.257
Saldo	-422.378	484.719	640.606	746.290	746.536

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	1.864.210	879.759	916.872	942.537	950.532
Baten	33.968.812	33.712.377	33.746.842	33.752.158	33.794.912
Saldo	-32.104.602	-32.832.618	-32.829.970	-32.809.621	-32.844.380

Overzicht overhead

Volgens het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mag de overhead niet meer onder de verschillende beleidsprogramma's worden verantwoord, maar moet deze centraal op een afzonderlijk taakveld Overhead / Ondersteuning organisatie terecht komen. Dit taakveld is ondergebracht in dit nieuwe programma / overzicht Overhead. Door de overhead te centraliseren en niet meer te verdelen op de overige taakvelden (voorheen producten), worden de lasten van de beleidsvelden in de overige programma's fors lager vanaf 2017.

Wat mag het kosten?

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	4.490.551	4.684.948	4.604.803	4.601.463	4.599.285
Saldo	4.490.551	4.684.948	4.604.803	4.601.463	4.599.285

Resultaat bestemming

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten					
Saldo					

Gerealiseerd resultaat

Begroting	na wijziging 2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	4.490.551	4.684.948	4.604.803	4.601.463	4.599.285
Saldo	4.490.551	4.684.948	4.604.803	4.601.463	4.599.285

